

**Dialogus, oft t'samensprekinghe tusschen eenen Spaensch-
ghesinden peysmakere ende eenen goeden patriot ofte
liefhebber des vaderlants : waerinne: de tyrannye der
Spaengiaerden claerlijk voor ooghen ghestelt wort, tot
waerschouwinghe van alle de gheunieerde Provinciën, ende in
sonderheyt der stadt van Antwerpen**

<https://hdl.handle.net/1874/9182>

Oft t'samenſprekinghe tuſſen eenen Spaenſch-ghelinden Heysmakere / ende eenen goeden Patriot / ofte Liefhebber des Vaderlants.

Waerinne:

De Tyrannye der Spaengiaerden claerlijck vooz ooghen gheſtelt wort / tot waerſchouwinghe van alle de ghebnieerde Prouincien / ende in ſonderheyt der Stadt van Antwerpen.

g Den Aucteur tot de Borghers van Antwerpen.

R E T R O G R A D E

Altijt Godt vzeest / bidt / eendzachtich zijt /
 Betrouwende zijt Godt / maer / vzeest menschen niet /
 Beurijt t' Vaderlant bewaert / vziheyt altijt /
 Onthouwende zijt / dat ghv / quade gheesten vliet.

C Gedrukt int Jaer ons Heeren /
 Anno. D. M. CCC. LXXXIII.

xx Novemb.

1504.

45

Den Peysmaker en claineert in

deser manieren.

PEYSMAKER.

M

Wat benauthept moet mijn herte
suchen!

Als ick bedencke de hoop leden tyden:
Als ick ouer leg die schoone ghenuchten
Diemen plach te rapen aen alle zyden.
Mijn hert en cā de droefhept n3 gelidē/

Mijn tonghe wilt bynā haer werck niet doene/

Mijn siem haer van kermen niet en can myden/

Maer moet dus wtroepen auont en noene/

Eplaes waer is ghebleuen slants sapsone/

Welch eens is gheweest in tyden vooz leden/

Doen wy niet en hebben ghehadt van doene/

Fleur ofte neeringhe in onse steden/

Die nu wort van so veel menschen ghebeden/

Die claghende roepen tot Godt almachtich/

Heer wilt doch dese Oorloghe vertreden/

Ende laet ons Peys verweruen eendrachtich/

De welckentē r'onrechte en zyn elachtich

Als men wel aensiet de groote doleuren/

Die met haer brengt dese Oorloghe crachtich/

Als men wel aensiet d'welckmen siet ghebeuren/

Daer byemde Soldaten Nederlandt scheuren/

Maer wie sie ick daer weest ghegroet mijnen bynt.

g. Patriot.

En ghy also: maer wat hooz ick v treuren!

Wat ist vooz een claghe die ghy heghint!

My duncket dat ghy wat droeffelijc versint:

Ich bid v willet my doch communiceren/

Oft my eenighe remedij waer bekint/

Waer mede ick mocht uwe droefhept mineren.

g. Peysmaker.

Mach hy niet wel claghen en lamenteren/

Die albus siet Lant siet comen in sneuen!

Welcke zyn Nederlandt siet ruineren!

Die een stade siet vooz en dander na beuen/

Niemant mach gherust oft in vreden leuen/

Dooz d'Oorlooch gheresen in dese Landen/

Deen wort veriaecht/en wt zyn stade verdroeuen/

Deen woyfenden Wan die gheraecht in banden/

Nientant en mach zyn werck trecken ter handen/

Hy en wort belet dooz d'Oorloghe waerlijc.

Wie isser so hot en plomg van verstanden

Die niet en verlaecht desen tijt veruaerlijck/
Den Bouman en mach de Aerde v'uchtbaerlijck/
Het v'eden niet Ploegghen Ackren oft Bouwen/
Alle zijn haue ende goet dierbaerlijck
Wort hem ghenomen pegglijck coemt in benouwen.
En souden wy dit al rouwen aenschouwen
Sonder daer ouer eens te moghen claghen/
Soude dit niet deppen mans ende v'ouwen/
En sout ghy noch na mijne clachte v'aghen!

g Patriot.

2. Thef. 1. **W**y moetent lijdsamichlijck al verdraghen
T'ghene ons de Heere hier wille roesenden
1. Petr. 1. **W**ant cort is onsen tijt en onse daghen
Hiob. 14. **A**ltoos vol v'roef hepts ende vol allenden/
Rom. 8. **W**an t'beghin ons leuens tot aende enden.
Hebr. 12. **M**aer t'sal ons al ghebjen ten besten/
2. Cor. 1. **A**l schijnet dat de Heer ons hier laet schenden.
2. Cor. 5. **W**y en hebben hier gheene vaste besten/
Hebr. 13. **W**y moeten haest verlaten dese nesten
Al worden wy hier nu ghequeit ten lesten
Matth. 7. **S**ullen wy daer altoos in v'ede leuen.

g Peysmaker.

1. Ioan. 3. **T**is al waer t'gheen dat ghy wy hebt beschreuen:
Maer het ghene dat wy nu zijn lydende
Dat en coemt niet vanden Heere verheuen/
Wy zijn ons seluen aldus bestrijdende:
Wy souden dit quaet wel zijn vermydende.

g Patriot.

Deutr. 32. **H**et coemt al van Godt/daerom doolt ghy seere.
g Peysmaker.
Reen den Crjch is nu het Land doorrijdende/
Om dat wy bestrijden onsen Landt/heere/
Tis een rechte straffe van Godt den Heere.

g Patriot.

1. Sam. 8. **M**aer tek sal v' met erempelen bewijfen/
Dat het selue is oock gheschied wel meere.
Inden eersten Godes volck als de wijfen/
Om dat Samuels kindren hen lieten spijfen
Ende ghiften ende gauen aenueerden/
Hebben enen andren Heer laten oprijfen.
Daer toe de konneppen seer hooch van werden
Targunium niet langer en begheerden
Om dat hy was tyzannich benonden.
Swaren Crjch t'aememen hen niet en deerden
Liever dan sy hem tot eerigher stonden
Souden weernemen/tis Ciet vermonden:
V'presende (d'welck ons oock soude gheschieden)

Dat

Dat hy soud' ghedencken der ouder wonden/
Ende die straffen aen alle de lieden/
Wisse hem niet soud'en connen ontulieden.

g Peysmaker.

Nochtans waer het veel beter ghepepseert/
Sy soud'en seer wel doen die ons dat rieden
Want wy mochten niet meer zijn ghepersequereert/
Dan wy nu ter tijt worden ghetoymenteert.

g Patriot.

Ja dat blijkt wel aen andere steden
De welke nu zijn niet hem gheactordeert.
Ten eersten is de Kelijg verreden/
Het mach wel openbaerlijck zijn beleden/
Groote schattinghe wort hem gheimponeert/
Niet alleen de hoofden maer oock de leden/
De jonghe Dochters worden gheuioleert/
De stad van Ghent sulches ghendechsfaem testeert/
Met Brugghe en Nieupoorte diet beclaghen/
Ende roepen had ick doch niet ghetraeteert/
So en soude ick dit quaet niet verdraghen/
Wy worden nu ter tijt so seer gheslaghen/
Dat wy wel soud'en veruloecken de ueren/
Doen wy het Tractact der Spaengiaerden saghen
Welck wy nu so deerlijck moeten besueren?
Sy stellen hier nu voozt alsulke eueren
Al hadden sy ons niet crachte verwomen.
Soudt ghy v dan noch laten veruieren?
Soudt ghy die Spaengiaerts noch beuinnen connen?
Die dit gheheel Lant schier hebben verflommen
Ende so tracteren al uwe nabueren
Die v niet anders dan verderft en jonnen?

Ghendt.
Brugghe
Nieu-
poorte.

g Peysmaker.

Der Soldaten wzeethept soud' niet langh' dueren/
Wy soud'en se niet meer moeten besueren/
Als wy den Coninck hadden aenghenomen:
Op soud'en se terstont ten Land' wt gaen stueren
Het gat in daer sy lans waren ghecomen.
Namen wy hem aen het soude ons vromen/
Op en soude ons niet meer persequeren.

g Patriot.

Al wat ghy segt zijn niet anders dan vromen/
Wilt ghy v op zyn belooften sonderen?

g Peysmaker.

Soude hy lieuer zyn Lant sien raseren
Dan dat hy soude gheuen een goet accoort?
Op belooft ons soetelijck te regeren
Willen wy hem accepteren dan nu voozt.

g Patriot.

Louen.

Ghy doet seer sottelijck ghelooft ghy zyn woorde/
Ghy en kent noch niet zyne loofse treken.
Ick bidde v dit een exempel doch hooft/
Nende stadt van Louen is het ghebleken/
Dese stadt die quam hem teghen ghestreken
Met hare sleutels sp begheerden vrede/
Men sach aen haer niet met allen ghebreken/
Sy hiet hem willecom tot dier stede:
Het scheen dat hy daer verhoorde haer bede/
E' scheen dat sy niet en soude worden ghequeelt/
Hy beloofde haer d'welck hy niet en dede/
Want siet eens hoe dat nu met haer is ghestelt/
Zijn niet hare hupsen ter neder gheuelt/
Haer Borgheren vertaecht door groote lasten/
Men in haer gheen hondert Borgheren en telt/
Sy is heel beslaghen van vzeemde gasten/
Op de Borgheren sy niet veel en pasten/
Alsoot blycke sy hebbense al verbruten/
Sy nemen hen d'vroot en laten sy vasten/
Dits den Peps die sy hebben ghegheuen:
Wat fullens' dan doen die veel hebben bedreuen/
Ende aenghenomen die ware leere/
Stater niet in haer Decreten gheschreuen/
D'welck wel mach wesen tot haerder oneere/
Al beloofst ghy eenen better noch so seere
Crouwe te houden/tot eenighen tyden/
Ghy en der uet niet doen/want onsen Peere
Den Paus van Roomen die sal v beuyden/
Ghehijck het ghebleken is in voortyden
Aen Husso ende Jeronimo goedich/
Die quanten om haer ghelooft te belijden
In het Constantens Consily osemoedich.
Het welcke benijde den Paus woedich/
Al had den Keysers her gheley ghegheuen/
Hy heeft den Keysers inghestecken bloedich/
Dat hyse wel mochte brenghen in sneuen/
En dat ooch sonder sonde daer beneuen/
Die hen terstont bepre dede verbranden.
Maer wat brengh' ick voozse exempel en beschreuen/
Wy hebbender ghesien in dese Landen/
Hoe de stadt van Haerlem de vzeede hande
Doe D'alba's gheproefse heeft niet langh' ghepasseert/
Doe hy heeft ghebroken t'verbont met schanden
Het welcke hy hen hadde ghepromittert.
De stadt van Haerden alleen ghenoch testert
Den ontrouwichheit end' valscheit van gronde/
Och wat moort hebben sy daer gheperpeteert/
Daer oig laet ons her schouwen teicker sonde.

Ioannes
Huffus
Ieroni-
mus de
Phraga.

Haerlem

Naerden

Peps.

Maert so licht om doen als ghijt metten monde
 Cont segghen/so waer het seer noodich ghedaen/
 Maer wacharmen tis eene groote sonde/
 Datmen al het arme volck so laet vergaen/
 Die met hongher en armoede zijn benaen/
 En weten niet waermed' den cost te winnen/
 Willen sp eenen boet ter poorten wt gaen/
 Den byant die dootse wel bliuen binnen;
 In stadt en wetense niet wat beghinnen
 Peggelijck claecht en kerint al euen seere.
 C' waer goet costen sp leuen vander minnen/
 Maer eplacen neen: daer moet wesen meere.

G Patriot.

Wp moetent al op gheuen Godt den Heere/
 Van hem moeten wp alles goets verwachten:
 want alle binck onthout wel dese leere
 Coemt vanden Heere op hem moetmen achten.
 Maer op dat ick antwoorde op v clachten/
 wilt wy toch eens segghen ter goeder trouwen
 Soudet dan beteren na v ghedachten?

Iacob. 1.

G Peysmaker.

Ja dan souden wy wesen wt henouwen/
 Daer wy nu daeghelijck inne verflouwen/
 wt anert en vzeese die ons daghelijck plaecht/
 Ja ons Coopmanschap wy dan vyz doen souwen
 Sonder van peimanden te worden gheiaecht/
 Onse Schepen souden wy dan onuersaecht
 wt ende in vueren na ons begheeren/
 Op de dijcken en soude niemant ghelaecht
 Teentgher tijt zijn om ons te verueeren/
 Men soude niemant meer schatten en scheeren/
 De lupden souden hen eens reereeren.

G Patriot.

Ten soud' seker niet gaen na v vercleeren/
 Vzees en soude ons niet abandonneren:
 Zeelant ende Hollant souden ons sekeren/
 Sp souden beslupten onse vniieren/
 Sp souden ons niet laten nauigeren/
 Sp souden ons wel mee Schepen bestieren.
 Die van Ghent die mepuden te gaen hantieren/

Ghendt.

Met

Met hare Scheyen op diuersche steden/
 Maer sy hebben/emoeten concedieren
 Op dat wy daer mede worden bestreden.
 Eind' al die int Spaensche verbont zijn ghetreden
 (Daer wy lieden noch zijn liber/onbeladen)
 Hebben in hen huys op den dach van heden/
 Etlijcke Soldaten vzoech ende spaden.
 Daer toe en moghen sy Godes ghenaden
 In Jesu Christo den menschen bewesen/
 Niet recht belijden noch zijne weldaden.
 Ja nauljck Gods woort den Bybel lesen/
 Sy en moghen den Heere hooch gheprezen
 Met de Psalmen Davids niet ertollereren/
 Ofte sy worden terstont ter doot verwesen.
 O groote wreetheit niet om tolereren?
 Quer lijfen siele te domineren/
 Duncte v dat dit zijn verdraechlijke plaghen?
 Ick seg v ende wile doock affirmeren/
 Dat Slauen niet en hebben quader baghen.

¶ Peysmaker.

De Religie cannen in t' herte d'aghen/
 Want niemant en can het herte scrutereren/
 Niemand en can legghen het herte laghen
 Alsinen zijn seluen niet en wil demonstreren.

¶ Patriot.

Ierem. 23. Maer Godt can de herten dinosceren/
 Hebr. 4. En hy verdoemt alle hypocrisisse.
 March 5. Hy wil datmen hem vghimodich sal eeren/
 Want hy veruloecht alle simonije
 1. Sam. 7. Alle gheuepnsdichept aen elke sje/
 Hy wil openbaerlijcken zijn beleden.
 1. Reg. 18. Riep Helias niet slaer tot zijnen tijde?
 Doe langh' sult ghy manck aen beyd' sijden treden?
 Ja Daal uwen Godt so dient hem heden/
 Maer is Godt uwen Godt so gheeft hem eere/
 En dient hem niet een herte onbesneden.
 Marci. 8. Sept oock niet Christus deapperste Heere?
 Wie hem voor de menschen schaemt mijnder seere/
 Dien sal ick schamen voor Godt te verconden.
 Rom. 10. Den Apostel Paulus die sept noch meere/
 Doe dat het ghelooue wes' herten gronden
 Ghehoijt ter gherechticheyt/maer met den monden
 Moetmen ter salicheyt den Heer belijden.
 Doort ghy nu wel der Schriftueren vermonden/
 Datmen niet mach depnsen teenigher tijden?

¶ Peysmaker.

Beloo sout ghy my so hardt gaen bestrijden/

Doo soud' ick my moeten verwonnen gheuen.
Maer ick soude gheerne den Crjch vermijden/
En in goede ruste en vrede leuen.

Ick soude met den Doeta verheuen
In deser manieren wel exclameren:

O goeden vrede wilt ons niet beghen
Want wy al te samen v nu poseren/

Want inden Crjch en is niet dan verfeeren.
Nu vaert wel ick en mach niet langher wachten/

Sy sullen mijn comste t' hups expecteren.

g Patriot.

Ende ghy also: maer wilt doch achten
Op ons redenen/ en wilt de ghesachten

Der Spaenscher ghesinden doch schouwen altyt.

g Peysmaker.

Dat sal ick doen by daghen ende nachten.

g Patriot.

Ick bedanck v ick ven daer af seer verblijt.
Ick dinc dat ick wel bestet heb mijnen tijt

Dat ick v heb connen stellen te vreden.

g Peysmaker.

Ende ick v dat ghy met my ghequelt zijt.

Den Patriot besluyt den Dia-

logum, met dese nauolghende

exclamatie.

O Almachtighe Godt wat mach het doch bedieden/
Dat het volck dus haect na hare vbanden?

Dat dus roepen om dit volck alle steden/
Die hen nu soecken te maken tot schanden/

Die welke met haer moordadighe handen/
Belgia veel Jaren hebben ghetozqueert/

Veel Heeren ghedoot/ veel gheworpen in banden.
Deen stade gheplondert/ dander gheraeseert/

Wandere veel schattinghen gheimoneert/
Ende met vele Soldaten beladen/

De ware Religie gheextirpeert/
De Christenen ghewozcht ende ghebraden/

Somnighe onthoofte van bloet onuersaden/
Vele verbronden in sacken ghesteken/

Dit zijn alle der Spaengiaerden weldaden/
Ghelijckt daghelijc blycht en is ghebleken.

Waer toe can dees blindheyt des volcx ghereken
Anders dan tot ewighe slavernye?

America

Barthol.
de las
Casas.

1. Mach. 3

Pfal. 50.

Pfal. 95.

Esaiz. 55

Exod. 17

1. Par. 20.

Ion. 3.

Ioann. 5.

1. Ioan. 5.

Ioann. 3.

Iesai. 1.

1. Cor. 13.

1. Ioan. 3.

Plut. in
Scylu. &
Eraf. in
Apoph.

Ist niet groote bulheyt zijn selfs te steken
In een ewighe groote tpranneye?
Wilby een exempel der vilenye
Die sy ghebruycken aen hen ondsatend
Ick wijse v r Lant America onblpe/
In wat tpranneye selue wort ghelaten/
Hoe dat de Spaengiaerden op alle straten
Daer hebben ghestoet het onnoosele bloet.
Wilt Belgia dit exempel doch vaten/
En wilt verlaten dese menschen ongoet/
Om hen teghen te staene neem eenen moet/
Grypt met Judas de wapenen in handen/
Stryt teghen Antiochus/ Gods kercke soet
Helpt doch beschermen booz tprannen handen.
Dreest niet al zyne macht/maecht hem tot schanden.
Bidt Godt den Heere; dan sal hy v gheuen
De victorie teghen uwe vbanden.
Op false al te samen brenghen in sneuen/
Ghelyck hy verhoorden Moysen verheuen
Doen Israel streef teghen d' Ainalchiten.
Ghelyck hy de vbanden dede heuen
Des vromen Josaphats/ de Moabitien/
En met hen de machtighe Ammoniten/
Die hem altemaal meyndten te verrasschen.
Verbidt Gods tozen niet de Minuitien/
Die saten in sacken en in de asschen.
Woozt zyn heylighe woozt wilt daer op passchen.
Ghelouet in Christo den Heere goedich/
Hy sal alle uwe sonden afwasschen
Al waren sy doek als schaerlaken bloedich.
Wandelt in broederlycke liefde ootmoedich/
Weset eendrachtich/ weert twist nyt ende haet.
So sult ghy wesen allesins boozspoedich.
In Plutarcho een schoon exempel staet
Van Scyluro Scytha ende zynen raet:
Hoe hy in zyn dootbed zynde ghelegghen/
Hebbende achtentich Zonen dit wel vaet/
Eenen goeden raet was te gheuen ghenegghen/
Ghelyck alle goede Vaders en pleghen:
Hy heeft eene buffel pylen ghenomen
Wel hardt ghebonden quaet om te bewegghen:
Zyne Zonen heeft hy tot hem doen comen/
Den al te samen gheuende vol vromen
Dees buffel inde hant om diete vbreken:
De welke al niemant heeft aenghenomen/
Om dat onmogghelyck was die te vbreken/
So heeft den ouden Wan (cis waer ghebleken)
Elcken pyl (dit exempel doch wel boozgroent)

Ghe

Ghenomen/so die waren inghesteken/
 Ende ghebrouken vooz haer ooghen terstont.
 Daer na open doende zynen wyzen mont/
 Heeft al sulcke leeringhe hen ghegheuen/
 So langh' ghy altemael by een bliuen cont/
 So lang sult ghy lieden in voozspoet leuen/
 Maer als ghy malcanderen sult begheuen/
 So sullen v' v'panden ouer v' domineren:
 Daer weest eendzachtich so sullense beuen.
 Wilt dit exempel doch wel obserueren
 O Nederlanden so sult ghy flozeren/
 So sal v' helpen de Heere almachtich.
 Laet ons altemael hem dus obsecrerem.
 Helpt ons Heere Godt/flaet den v'pant machtich/
 Wp vermoghen niet sonder v' handt crachtich.

Psal. 38.
 Psal. 79.
 Rom. 8.
 Psal. 121.

Vv' vellust coemt pijn. I.M.

